

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

PASVALIO RAJONO VAŠKŲ GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

Vizito laikas – 2018 m. sausio 22–25 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Daiva Liumparienė, vadovaujančioji vertintoja;

Jolanta Andriuškevičienė, Edita Dilienė, Aušra Dulevičiūtė, Laima Gudaitė – vertintojos.

Pasvalio rajono Vaškų gimnazijoje penki vertintojai iš viso stebėjo 68 pamokas, neformaliojo švietimo veiklas. Vizito metu gilintasi į mokinių ir mokytojų veiklą pamokose, mokyklos vadovų ir personalo darbą, mokiniai stebėti klasėse, koridoriuose, kieme. Kalbėtasi su Gimnazijos tarybos atstovais, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupe, Metodinės tarybos ir Vaiko gerovės komisijos nariais ir mokinių atstovais. Bendrauta su mokyklos direktore, pavaduotojomis, mokytojais, pedagoginės pagalbos specialistais ir aptarnaujančiu personalu. Išanalizuoti mokyklos veiklos, mokinių pažangos ir pasiekimų fiksavimo dokumentai. Išvadų pagrindimui naudotasi Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) ir Nacionalinio egzaminų centro (NEC) pateikta informacija bei Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS) skelbiamais mokyklos 2017–2018 m. m. duomenimis.

MOKYKLOS KONTEKSTAS

Pasvalio rajono Vaškų gimnazijoje 2017–2018 m. m. 14 klasių komplektų pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas iš viso mokosi 254 mokiniai, iš kurių 72 proc. gyvena Pasvalio rajono Vaškų ir Saločių seniūnijų bei Pakruojo rajono kaimuose ir 12 atvyksta iš Grūžių vaikų globos namų. Mokinių šeimų ekonominė-socialinė padėtis yra vidutinė. 118 (45,3 proc.) vaikų skirtas nemokamas maitinimas. 9 mokiniams diagnozuoti dideli, 36 vidutiniai ir 5 nedideli specialieji ugdymosi poreikiai.

2017 metais Vaškų gimnazijos mokinių laikytų beveik visų, išskyrus istorijos, valstybinių brandos egzaminų apibendrinti rezultatai yra žemesni už Lietuvos ir Pasvalio rajono savivaldybės. 2, 4, 6 ir 8 klasių Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo rezultatai artimi Pasvalio mokyklų mokinių rezultatams. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo rezultatai žemesni už Lietuvos ir Pasvalio rajono. Mokykloje pakankamai dėmesio skiriama neformaliajam švietimui. 2017–2018 m. m. neformaliojo švietimo veiklas mokykloje lanko 74 proc., už mokyklos ribų – 34 proc. mokinių. 2016–2018 metais gimnazijoje įgyvendinami penki respublikiniai, trys bendruomenės, trys socialiniai ir šeši mokomieji projektai. Aktyviausi mokiniai įsitraukia į gimnazijos Mokinių tarybos ir Jaunųjų gidų mokyklos veiklas. 2016–2017 m. m. gimnazijos 1–4 kl. mokiniai vidutiniškai praleido 99, 5–8 kl. – 56, I g–IV g kl. mokiniai – 70,5 pamokų, iš jų atitinkamai 0,76, 13,7 ir 17,55 – be pateisinamos priežasties.

Gimnazijoje dirba 34 (iš jų 9 ne tik šioje mokykloje) kvalifikuoti pedagogai: 14,7 proc. mokytojų metodininkų, 55,88 proc. vyresniųjų mokytojų, 29,42 proc. mokytojų. Penki gimnazijos pedagogai vadovauja Pasvalio rajono dalykų mokytojų metodiniams būreliams. Pedagoginę pagalbą teikia gerai sukomplektuota pagalbos mokiniui specialistų komanda. Gimnazijos direktorė ir pavaduotoja ugdymui yra įgijusios II vadybinę kategoriją. Pažangos anketos duomenimis, 85 proc. gimnazistų ir 87,5 proc. jų tėvų pritaria, kad gimnazija yra gera mokykla, kurioje saugu mokytis.

Visos gimnazijos erdvės tvarkingos, funkcionalios, lengvai pertvarkomos ir pritaikomos skirtingiems ugdymo(si) poreikiams. Geras patalpų estetiškumas daro teigiamą poveikį mokinių estetiniam lavinimui. 2014 metais Vaškų gimnazija pripažinta geriausiai tvarkoma edukacine erdve Pasvalio rajone. Gimnazijos finansiniai ištekliai: specialioji valstybės dotacija mokinio krepšeliui finansuoti (MK), savivaldybės, projektų, nuomos, 2 proc. pajamų mokestis, tvarkomi racionaliai ir

viešai. Tinkamai investuojant gaunamas lėšas, gerėja mokinių ir darbuotojų darbo sąlygos, ir tai daro teigiamą įtaką ugdymo kokybei.

Gimnazija dirba vadovaudamasi Pasvalio rajono savivaldybės tarybos patvirtintais Gimnazijos nuostatais, 2017–2019 metų strateginiu planu. 2017 ir 2018 metų veiklos planų uždaviniai keliami atsižvelgiant į šalyje įgyvendinamos ugdymo turinio kaitos kryptis, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus. Suplanuotos priemonės bei laukiami rezultatai yra potencialiai orientuoti į ilgalaikę mokyklos veiklos ir kultūros pažangą.

STIPRIEJI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Asmenybės socialumas (1.1.1. – 2 lygis, išskirtas aspektas – 3 lygis).

Pedagogų tinkamai paskatinti sumanūs ir motyvuoti gimnazijos mokiniai inicijuoja ir rezultatyviai įgyvendina unikalius projektus, skirtus ugdomosios aplinkos kūrimui ir gražinimui, sveikai gyvensenai ir sveikatos stiprinimui, vaikų ir jaunimo socializacijai bei savanorystės gebėjimų ugdymui. Mokiniai nori ir moka bendrauti, rūpinasi gimnazijos aplinkos, miestelio ir bendruomenės gerove, tinkamai prisideda ją kuriant. Tikslingas ir paveikus ugdymas(is) bendradarbiaujant plečia mokinių akiratį, ugdo gebėjimą mąstyti ir planuoti tolimesnį mokymąsi ir karjerą, daro teigiamą poveikį mokinių socialumui.

2. Mokinio pasiekimų asmeniškumas (1.2.1. – 2 lygis, išskirtas aspektas – 3 lygis).

Gimnazijoje kuriamos palankios sąlygos mokinių akademinų ir bendrųjų meninių (kūrybinių), technologinių ir sportinių gebėjimų ugdymui. Mokyklos vadovai, mokytojai paveikiai skatina mokinių saviraišką, tikslingai ugdo lyderių savybes. Mokiniai kasmet aktyviai dalyvauja, o geriausieji užima prizines vietas rajono ir šalies olimpiadose, konkursuose, varžybose bei rezultatyviai atstovauja mokyklai projektuose ir tarptautiniuose renginiuose. Už puikius rezultatus mokiniai tinkamai pagiriami ir paskatinami. Geri mokinių pasiekimai neformaliojo švietimo veiklose stiprina mokyklos įvaizdį ir skatina mokyklos kaip organizacijos pažangą.

3. Poreikių pažinimas ir pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis)

Gimnazija gerai žino mokinių gyvenimo kontekstą, tinkamai analizuoja mokinių pažangumo, testų ir egzaminų rezultatus, lankomumą, adaptaciją ir laiku identifikuoja individualius ugdymo(si) poreikius. Bendrosios rūpinimosi mokiniams politikos įgyvendinimą gerai koordinuoja Vaiko gerovės komisija. Pagal poreikį tinkama socialinė, specialioji pedagoginė ir psichologinė pagalba teikiama visiems mokiniams visą mokymosi laiką ir po pamokų, sistemingai sprendžiamos ugdymo(si) ir emocinės pagalbos, prevencinio darbo, saugios aplinkos užtikrinimo, socialinės atskirties mažinimo, mokinių sveikatinimo ir užimtumo problemos, ir tai daro teigiamą poveikį mokinių pažangai.

4. Veiklos, įvykiai ir nuotyčiai (2.3.2. – 3 lygis).

Mokykloje paveikiai organizuojami gimnazijos mokinius, mokytojus bei dalį mokinių tėvų įtraukiantys renginiai, šventės, akcijos, konkursai, projektai. Bendra veikla gerai sutelkia bendruomenę, paveikiai skatina mokinių, kūrybiškumą, socialumą ir pilietiškumą. Rezultatyvi yra gimnazijos etnokultūrinės, technologinės ir sportinės krypties būrelių bei „Jaunųjų gidų mokyklos“ veikla. Išskirtinis renginys – respublikinis kūrybinės raiškos konkursas „Eilėraščio menas ir jo interpretacija“, skirtas prof. Vandos Zaborskaitės atminimui. Dalyvaujant įvairiose neformaliojo švietimo veiklose, akcijose, šventėse, projektuose gerai tenkinami mokinių pažinimo ir saviraiškos poreikiai, jaunuoliams padedama užaugti aktyviais visuomenės nariais.

5. Pastato ir aplinkos estetiškumas (3.1.2. – 3 lygis).

Mokyklos pastato ir aplinkos, bendrosios paskirties erdvių ir daugumos mokomųjų kabinetų estetiškumas, spalvų dermė, patalpų jaukumas yra geras. Įstaigos erdvės tvarkingos, funkcionalios, pagal poreikį pertvarkomos ir pritaikomos skirtingoms ugdymo(si) reikmėms. Koridoriuose eksponuojami mokinių kūrybiniai darbai, standuose pakankamai estetiškai ir aiškiai skelbiama

aktuali informacija, per gimnazijos TV ekraną – dienos naujienos. Šiuolaikiškai įrengtos erdvės (ypač – naujame korpuse) kaip visuma, gerai suplanuota interjero puošyba (detalių, spalvų parinkimas, baldai ir jų išdėstymas) sukuria jaukų ir šiltą mokyklos interjerą, daro teigiamą poveikį mokinių estetiniam lavinimui, kelia nuotaiką.

6. Aplinkų bendrakūra (3.1.3. – 3 lygis).

Gimnazijos vadovai paveikiai įtraukia pedagogus ir personalą, mokinius ir jų tėvus, į mokyklos bendrų erdvių, kabinetų, poilsio zonų projektavimą, įrengimą ir dekoravimą, mokyklos ir miestelio aplinkos puoselėjimą. Aktyvūs mokiniai džiaugiasi ir didžiuojasi galėdami veikti drauge su mokytojais, tėvais ir Vaškų bendruomene, patys inicijuoja ir tinkamai įgyvendina bendrus kūrybinius gimnazijos aplinkos pertvarkymo ir gražinimo sumanymus, prisiima atsakomybę, ugdomi estetinių skonį, įgyja praktinių gebėjimų. Paveikiai dalyvaudami ugdymo(si) aplinkos bendrakūroje mokiniai jaučiasi pastebėti ir svarbūs.

7. Mokyklos teritorijos naudojimas ugdymui (3.2.1. – 3 lygis).

Gimnazija nuosekliai analizuoja ugdymo(si) už mokyklos ribų galimybes, tikslingumą ir poveikį pasiekimams, drauge ieško ir išbando įvairias mokymosi mokyklos aplinkoje formas. Mokyklos aplinka yra gerai pritaikyta ir paveikiai panaudojama teorijos pritaikymui praktikoje, tyrinėjimui, sveikatos stiprinimui, socialinės ir komunikavimo kompetencijos ugdymui, – tai suteikia mokiniams potencialių galimybių susieti mokymąsi su gyvenimo aktualijomis, asmeniniais ir bendruomeniniais interesais bei poreikiais. Realaus pasaulio pažinimu pagrįstas ugdymas(is) dinamiškose ir atvirose aplinkose daro teigiamą poveikį rezultatams.

8. Bendruomenės sprendimų pagrįstumas (4.1.1. – 3 lygis).

Gimnazija sprendimus dėl veiklos ir ugdymo kokybės tobulinimo priima pagrįstai ir atsakingai. Kasmetinio gimnazijos ir pedagogų veiklos įsivertinimo, Įsivertinimo ir pažangos anketos duomenys, mokinių ir jų tėvų nuomonių tyrimų išvados, administracijos ir kolegų stebėtų pamokų apibendrintos išvados, mokinių pažangos ir pasiekimų duomenys yra tikslingai kaupiami, tinkamai analizuojami, apibendrinami ir naudojami veiklos planavimui, ugdymo proceso ir aplinkų kokybės gerinimui. Tikslinga, nuosekli ir konkreti veiklos kokybės stebėseną gimnazijoje yra integrali organizacijos ir asmeninės veiklos tobulinimo prielaida ir sąlyga.

9. Bendradarbiavimo kultūra (4.2.1. – 3 lygis).

Mokyklos vadovai, dauguma pedagogų, aptarnaujančio personalo darbuotojų laiko save viena komanda, siekiančia bendrų gimnazijos tobulinimo tikslų. Jų darbas tinkamai organizuojamas nuosekliai vadovaujantis gimnazijos nuostatais, darbo tvarkos taisyklėmis. Darbo grupės tikslingai ir demokratiškai buriamos gimnazijos planavimo dokumentams ir tvarkų aprašams parengti, įsivertinimui, prevencinėms, kultūros ir sveikatinimo programoms vykdyti, projektams įgyvendinti. Kryptingas ir paveikus kolegialus gimnazijos pedagogų mokymasis. Sutelktas bendras darbas tinkamai palaiko ir skatina gimnazijos bendruomenės narių raišką. Dirbdami kartu, mokytojai pasiekia aukštesnių ir bendrų rezultatų.

10. Mokyklos tinklaveika (4.2.3. – 3 lygis).

Gimnazijos bendradarbiavimo su socialiniais partneriais: rajono ir šalies mokyklomis, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo ir Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centrais, Vaiko teisių apsaugos, Švietimo pagalbos, teisėtvarkos tarnybomis, seniūnija ir bendruomene – prioritetai, tikslai, turinys ir formos yra tikslingi, gerai atspindi mokyklos viziją, bendruomenės poreikius ir yra tinkamai siejami su ugdymo proceso, pagalbos mokiniui ir šeimai bei aplinkų gerinimo, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybėmis. Paveiki partnerystė su kitomis institucijomis praplečia mokinių formalųjį ugdymą ir neformalųjį švietimą ir sudaro geras prielaidas mokinių saviraiškai bei jų socialinių ir tarpkultūrinių gebėjimų ugdymui.

TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Mokinio pažangos pastovumas (1.2.1. – 2 lygis).

2016 m. 71,36 proc. ir 2017 m. 68,5 proc. gimnazijos mokinių mokėsi patenkinamu lygiu. 2016–2017 m. m. asmeninę pažangą pagerino 28,5 proc. mokinių, jų akademinės pažangos lygmuo vidutinis. 18 (28,13 proc.) stebėtų pamokų mokinių pažanga ir pasiekimai buvo geri, o 41 (64,06 proc.) pamokoje patenkinami. 56,25 proc. stebėtų pamokų asmeninė mokinių pažanga nematuota. Mokytojų metodininkų vestose pamokose mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo vidurkis – 2,50; vyresniųjų mokytojų – 2,18; mokytojų – 1,83. Pradinėse klasėse mokinių pasiekimų ir pažangos apibendrintas vertinimas – 2,54, 5–8 ir I_g–IV_g kl. – 2,12. Mokymosi paradigma grįstose pamokose kiekvieno mokinio pažanga ir pasiekimai įvertinti 2,75, poveikio paradigma grįstose pamokose – 1,91. Atskirų mokinių pažangą pamokoje vertėtų skatinti keičiant mokytojų ugdymo nuostatas ir būdus, tikslingai diferencijuojant ir individualizuojant ugdymą pagal konkrečius mokinio ar mokinių grupių pasiekimų lygius, individualius poreikius ir polinkius. Stebint mokinių pažangą ir aptariant mokymo(si) rezultatus pamokose gimnazijai vertėtų tikslingiau orientuotis į aiškius ir konkrečius mokymosi uždavinio įgyvendinimo sėkmės kriterijus. Pamokoje daugiau dėmesio skiriant individualios mokinių pažangos išryškėjimui ir fiksavimui, tikėtina, stiprėtų asmeninė kiekvieno mokinio atsakomybė už mokymosi rezultatus, didėtų motyvacija patiems atpažinti mokymosi sėkmę ir problemas, savarankiškai ir padedant mokytojui planuoti tolesnį ugdymąsi.

2. Ugdymo(si) diferencijavimas, individualizavimas ir suasmeninimas (2.2.2. – 2 lygis).

Mokykloje yra numatytos dalykų mokytojų konsultacijos mokinių pasiekimų skirtumams mažinti ar gabumams plėtoti, yra įsteigtas namų darbų atlikimo centras, tačiau ugdymo diferencijavimas, individualizavimas ir suasmeninimas pamokose neišskirtinis, o kaip stiprusis pamokos aspektas fiksuotas tik 6,25 proc. stebėtų pamokų. 84,38 proc. pamokų visi mokiniai klasėje atliko tas pačias užduotis, naudojo tas pačias mokymo(si) priemones, nors buvo poreikis diferencijuoti ugdymą. Fiksuota atvejų, kai mokiniams skirtos užduotys buvo per lengvos arba per sunkios. 9,36 proc. pamokų mokiniams leidus pasirinkti, kiek užduočių jie atliks, gimnazistai pasirinko užduočių minimumą. Mokytojams pamokose vertėtų labiau atsižvelgti į mokinių mokymosi stilius, gebėjimus, asmeninius ir ugdymosi poreikius bei interesus ir, organizuojant mokymą(si), tikslingai ir sistemingai suteikti mokiniams daugiau galimybių dirbti skirtingu tempu, atlikti skirtingo lygmens užduotis, rinktis skirtingas mokymosi priemones ir informacijos šaltinius. Gimnazijai vertėtų sistemingai įgyvendinti pedagoginės pagalbos specialistų rekomendacijas dėl suasmeninto mokymo ir dalintis gerąja aktyvaus mokymosi organizavimo patirtimi pamokoje. Tikėtina, kad tai sudarytų geras mokymosi sąlygas visiems mokiniams, didėtų jų atsakomybė ir pasitikėjimas savimi, daugiau mokinių patirtų mokymosi sėkmę.

3. Ugdymo(si) įvairovė pamokose (2.2.2. – 2 lygis).

Vertinimo savaitę ugdymas(is) daugiausiai organizuotas tradicinėse aplinkose: klasėse, kabinetuose, salėse, fojė. Pamokose mokiniams sudarytos neišskirtinės sąlygos patirti aktyvų savivaldį mokymąsi skatinančius mokymosi būdus ir formas. 53,13 proc. stebėtų pamokų (apibendrinta kokybė – 2,03) vyravo tradicinė (poveikio) pedagoginė paradigma. 84,37 proc. pamokų dominavo akademinis mokymas ir mokytojo aiškinimas, mažai skatinę atsakingą mokinių mokymąsi. Ugdymo(si) įvairovė, kaip stiprusis pamokos aspektas įvardintas 15,63 proc. pamokų, kuriose taikytos mokymosi formos ir metodai atitiko daugumos mokinių mokymosi stilių, paveikiai derėjo teorinis aiškinimas ir praktinės užduotys, kurias mokiniai atliko individualiai ir porose. 28,13 proc. pamokų mokytojai parinko prasmingas veiklas, tinkamai skatinusias mokinių smalsumą ir entuziazmą, sudariusias geras sąlygas išgyventi mokymosi džiaugsmą. Gimnazijos mokiniai apklausose patys rekomendavo mokytojams pamokose taikyti daugiau aktyvių metodų, kurie skatintų mokinius diskutuoti, eksperimentuoti, tyrinėti, savarankiškai įgyti naujos patirties. Jei mokytojai atsakingai laikytųsi ir nuosekliai įgyvendintų pagrįstus ir perspektyvius mokyklos susitarimus dėl ugdymo kokybės užtikrinimo pamokose, taikytų daugiau aktyvaus mokymosi formų, ieškotų

optimalios dermės tarp mokymo ir mokymosi, skatintų gimnazistus bendradarbiauti įvairaus dydžio grupėse, tikėtina, stiprėtų ugdytinių mokymosi motyvacija, gerėtų socialiniai įgūdžiai ir pasiekimai.

4. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 2 lygis).

26,56 proc. pamokų mokytojai paveikiai taikė įvairius vertinimo būdus, pateikė aiškius laukiamos pažangos ir pasiekimų vertinimo kriterijus. 7,8 proc. stebėtų pamokų vertinimo kriterijų aiškumas fiksuotas kaip stiprusis pamokos aspektas. 73,44 proc. pamokų vertinimo kriterijai buvo nepakankamai gerai apgalvoti, ne visada konkretūs ir aiškūs. 45,31 proc. pamokų vertinimo kriterijų aiškumas išskirtas kaip tobulintinas pamokos aspektas, nes pamokos uždavinyje neįvardinta arba nekonkrečiai paminėta, kokiais kriterijais bus remiamasi vertinant mokinių pažangą. Pamokos pradžioje nekonkrečiai susitarus arba neįvardijus laukiamos mokymosi sėkmės kriterijų, daugiausiai laiko mokantis skirta visos klasės stebėjimui, mokytojo aiškinimui ir nurodymams, emociniam mokinių paskatinimui, jų savijautos įvertinimui. Nepakankamai konkreti vertinimo informacija buvo mažai veiksminga siekiant suprasti, kaip mokiniams sekasi ir kokia pagalba, mokymosi šaltiniai ar būdai kiekvienam padėtų gerai atlikti užduotis, išmokti pamoką. Jeigu visose pamokose būtų tikslingai ir konkrečiai įvardinti su mokiniams aptarti (įsi)vertinimo kriterijai, mokytojai tinkamai organizuotų mokymąsi, padėtų mokiniams konkrečiai įvardinti asmeninius pasiekimus ir tolesnio mokymosi prioritetus, tikėtina, didėtų mokinių motyvacija, savarankiškumas ir atsakomybė už mokymosi rezultatus. Konkretūs lūkesčiai ir duomenimis pagrįsti (įsi)vertinimo kriterijai padėtų mokytojams ir mokiniams realiai ir objektyviai stebėti ir koreguoti mokymą(si) pamokoje, įvertinti ne tik akademinę, bet ir asmenybės raidos pažangą, sudarytų geras prielaidas savivaldžiam ugdymui(si), mokinių savęs pažinimui, mokėjimo mokytis ir kūrybiškumo kompetencijų ugdymui.

5. Mokinių įsivertinimas (2.4.2. – 2 lygis).

Vertinimas, grįstas mokytojo ir mokinio dialogu apie mokymosi sėkmes ir nesėkmes, procesą ir rezultatus, yra neišskirtinis. 2017 ir 2018 metais gimnazijos ir mokytojų veiklos planavimo dokumentuose užfiksuoti tinkami mokyklos susitarimai dėl mokinių įsivertinimo pamokos pabaigoje, gimnazijoje patvirtinta bendra mokinių įsivertinimo forma, tačiau tik 9 (14,06 proc.) stebėtose pamokose užfiksuotas atsakingas savivaldis mokymasis ir įtinkamas dialogas vertinant, o 1 (1,56 proc.) pamokoje – paveikus įsivertinimas kaip savivoka. 73,44 proc. pamokų uždavinio ir mokinių (įsi)vertinimo kriterijai buvo nepakankamai tikslūs, todėl pamokos pabaigoje mokymosi pažanga ir išmokimas aptarti nesistemiškai. 64,06 proc. pamokų fiksuotas nesistemiškas mokytojo ir mokinio dialogas apie mokymosi pažangą ir rezultatus. 2017–2018 m. m. pamokose IQES online sistemos mokinių grįžtamojo ryšio instrumentai nėra naudojami, greitos ir pagrįstos informacijos apie tai, ar dalykų pamokos yra gerai ir profesionaliai organizuojamos, ką apie mokymo(si) poveikį mano mokiniai ir kuriose srityse galima būtų ugdymą(si) patobulinti, gaunama ir naudojama per mažai. Darytina išvada, kad mokinių įsivertinimą būtina sustiprinti ir išplėtoti. Jei gimnazija nuosekliai laikytųsi potencialių ir konkrečių susitarimų dėl savivaldaus mokinių mokymosi skatinimo ir įgalinimo pamokose, mokytojai atsakingai ir lanksčiai taikytų mokinių amžių, gebėjimus bei poreikius atitinkančius ugdymo(si) ir vertinimo metodus, jei pamokose mokiniai būtų sistemingai mokomi ir skatinami pagrįstai stebėti ir apmąstyti savo ir draugų mokymąsi, pasiūlytas idėjas ir atliktas užduotis bei pateikti konkrečių asmeninės sėkmės įrodymų, tikėtina, gerėtų ugdytinių savivoka ir savivertė, vidinė mokymosi motyvacija, bendrieji ir aukštesnieji mąstymo gebėjimai, tai darytų teigiamą poveikį mokinių pasiekimams, pažangai ir brandai.